

Till Socialdepartementet

Diarienummer: S2025/01127

Vår referens: Liselott Florén, liselott.floren@aaf.se

Mottagare: s.remissvar@regeringskansliet.se

s.sl@regeringskansliet.se

Remissvar – Ansvaret för hälso- och sjukvården (SOU 2025:62)

Astma- och Allergiförbundet instämmer i stort med utredningens sammanfattande analyser och slutsatser och delar bilden av att det förekommer omotiverade skillnader mellan och inom regionerna, bland annat i fråga om tillgång till vård. Vi delar utredningens bedömning att Hälso- och sjukvårdslagens bestämmelse om vård på lika villkor för hela befolkningen, behöver uppfyllas bättre än i dag och att efterlevnaden av Patientlagen behöver bli bättre.

Huvudmannaskapet

Utredningen avråder från ett delvis statligt huvudmannaskap och lämnar inget förslag om ett renodlat statligt huvudmannaskap. De två huvudsakliga skäl som anförs är bristande parlamentariskt stöd och den stora administration som en sådan omorganisation skulle innebära. Astma- och Allergiförbundet delar utredningens uppfattning att huvudmannaskapet inte ensamt är avgörande för att göra vården mer jämlik, tillgänglig och sammanhållen, men konstaterar att regionerna varken var för sig eller i samarbete inom SKR, lyckats åstadkomma den eftersträlvade jämlika, tillgängliga och sammanhållna vården.

Ökat statligt ansvar för vissa områden

Utredningen föreslår att staten ska ta ett större ansvar för vissa områden; kompetensförsörjning, läkemedel, vaccinationer, screening, rättspsykiatrisk vård och luftburen ambulanssjukvård och luftburna sjuktransporter. Vi delar utredningens bedömning om att ett ökat statligt ansvar för dessa områden är önskvärt.

Kompetensförsörjning

Utredningen konstaterar att samordningen brister i Sverige och att de långa vårdköerna och regionala skillnaderna är resultat av detta. Astma- och Allergiförbundet delar

kommitténs bedömning att den nuvarande ordningen där ansvaret vilar på regionerna, är otillräckligt och bristfälligt samordnat.

Genom våra kartläggningar och medlemsundersökningar vet vi att våra medlemmar inte har tillgång till en jämlik vård. Tydliga exempel är den stora bristen på allergologer och dermatologer i flera regioner. Vi välkomnar därför utredningens förslag att staten bör ta ett större ansvar för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning. Det innebär bland annat att planering och dimensionering av utbildningar bör utgå från nationella behov. Vi efterlyser också tydligare direktiv om hur staten ska säkerställa att patienter får lika vård oavsett var de bor.

Vi instämmer även i att staten behöver arbeta mer aktivt för att förbättra arbetsmiljön inom vården. Enligt vår bedömning är detta avgörande för att kunna rekrytera och behålla medarbetare.

Läkemedel

Utmaningarna med restnoteringar av läkemedel i Sverige består. Ett antal utredningar är tillsatta av regeringen, men än ser vi inget tydligt resultat. Särskilt för astma har det begränsade urvalet på ett flertal regioners så kallade Kloka listor, blivit ett problem givet de bestående problemen med restnoteringar.

Patienträttigheter

Patientens ställning måste stärkas genom förbättrad information om patienträttigheter och ökade sanktionsmöjligheter. Informationsinsatserna måste riktas mot såväl allmänhet som vårdens medarbetare. Myndigheten för Vårdanalys kartläggning visar att Patientlagen inte har fått det genomslag som det var tänkt, det vill säga patientens ställning har inte stärkts sedan lagens införande. Vi vill därför se en översyn av Patientlagen i sin helhet, med fokus på hur patientens ställning kan stärkas i praktiken.

Sammanfattning

Vi ser Vårdansvarskommitténs betänkande som ett viktigt steg mot en mer jämlik, tillgänglig och patientcentrerad hälso- och sjukvård. Vi delar kommitténs bedömning att ett helt statligt huvudmannaskap inte är lösningen, men att staten behöver ta ett tydligare och mer aktivt ansvar inom flera centrala områden. För att uppnå en vård på lika villkor krävs en stärkt statlig styrning, ökad regelefterlevnad och bättre förutsättningar för långsiktig planering i regionerna.

Arbetet med kompetensförsörjning och arbetsmiljö måste prioriteras, då dessa faktorer är direkt avgörande för vårdens kvalitet och kontinuitet. Riktade statsbidrag bör användas restriktivt, men i vissa fall kan särskilda satsningar krävas för att säkerställa en god och jämlik vård. Astma- och Allergiförbundet välkomnar fortsatta åtgärder som stärker patientens ställning, säkerställer specialistkompetens och bidrar till en mer jämlik vård.

Mikaela Odemyr

Förbundsordförande Astma- och Allergiförbundet